

TÁMOGATÁSOKAT VIZSGÁLÓ IRODA

A FINANSZÍROZÁSI HIÁNY SZÁMÍTÁSÁRÓL AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁSI SZABÁLYOK ALKALMAZÁSÁBAN

A finanszírozási hiány számítása

A finanszírozásihiány-számítás célja annak megállapítása, hogy egy adott projekt megvalósítása mekkora többletköltséggel jár az azt megvalósító vállalkozás számára a projekt hasznos élettartama alatt, figyelembe véve annak bevételeit.

A finanszírozási hiány számítását mint az állami támogatás maximális mértékének meghatározására szolgáló módszertant mind az Európai Bizottság, mind a tagállamok alkalmazzák. A Bizottság abban az esetben, amikor az adott támogatási intézkedésről maga határoz, elsősorban bejelentés alapján. A tagállamok pedig akkor, amikor például az általános csoportmentességi rendelet (651/2014/EU) egyes olyan jogcímei alapján nyújtanak támogatást, amelyeknél a finanszírozási hiány jelenti az állami támogatás maximális mértékét (pl. 651/2014/EU bizottsági rendelet 48. cikke szerinti energetikai infrastruktúrára irányuló beruházási támogatás, vagy 56. cikke szerinti helyi infrastruktúrára irányuló támogatás).

A finanszírozásihiány-számítás mint módszer célja a támogatás arányosságának biztosítása, a túlkompenzáció elkerülése.

A finanszírozásihiány-számítás annak megbecsülése, hogy a most felmerülő projektköltségekből mekkora rész térül majd meg a projekt jövőbeni nettó bevételeiből, azaz a finanszírozási hiány nem más, mint az elszámolható projektköltség és a működési eredmény különbözete jelenértéken számítva. Mindez nagyon leegyszerűsítve az alábbi képlettel írható fel.

$$\text{Finanszírozási hiány jelenértéken} = \text{A projekt elszámolható költségei jelenértéken} - \text{A projekt működési eredménye jelenértéken}$$

A működési eredmény a képletben 0-nál nem lehet kisebb összeg (ellenkező esetben a kedvezményezett működési támogatásban is részesülhetne). Mindez azt jelenti, hogy negatív működési eredmény esetén a működési eredmény 0 a fenti képletben.

A működési eredmény az általános csoportmentességi rendelet 2. cikk 39. pontja alapján a beruházás hasznos élettartama alatti diszkontált működési bevételek és diszkontált működési költségek közötti különbség, amennyiben ez a különbség pozitív. A működési eredményt általában megalapozott előrejelzések és/vagy utólagos visszakövetelési mechanizmus alapján kell megállapítani.

A finanszírozási hiány tehát akkor áll fenn, ha a beruházás állami beavatkozás nélkül nem jönne létre, mert a működési eredmény mértéke miatt a beruházás nem térülne meg a hasznos élettartam alatt piaci alapon.

A számítás során csak a projekt piaci bevételeit (pl. használói, igénybe vevői, stb. által fizetett díjak) kell figyelembe venni, az ahhoz kapott állami támogatásokat nem, hiszen a finanszírozásihiány-számítás célja annak megállapítása, hogy üzleti alapon megvalósítva milyen pénzügyi eredménnyel járna a projekt.

A finanszírozásihiány-számítás fenti, viszonylag egyszerű képletének gyakorlati alkalmazása meglehetősen nagy kihívást jelent, mivel a számítást általában *ex ante*, azaz a projekt megvalósítása előtt kéri a támogató elvégezni, és a számításnak a projekt teljes (hasznos)

élettartamára kell vonatkoznia. Mindez azt jelenti, hogy a számításokat a jövőre nézve, becslések alapján kell elvégezni.

A gyakorlatban a finanszírozásihiány-számításánál két forgatókönyv kerül összehasonlításra: az egyik forgatókönyv, amely szerint a tervezett támogatott projekt megvalósul, a másik pedig a támogatás hiányában megvalósuló forgatókönyv (ún. alternatív forgatókönyv). Az alternatív forgatókönyv módszertanának két fő típusa létezik: amikor a tervezett projekt egyáltalán nem jönne létre, vagy amikor nem olyan formában valósul meg, mint a támogatott helyzetben (hanem pl. kisebb kapacitással). A vállalkozásnak ugyanis a támogatásra azért van szüksége, mert a támogatással tervezett projekt önmagában veszteséges, azaz támogatás nélkül nem vagy nem a kedvezményezett által elvárt szinten térülne meg.

Így az alkalmazandó finanszírozási hiány képlet a következő:

$$\text{Finanszírozási hiány} = \text{A támogatott projekt nettó jelenértéke} - \text{Az alternatív forgatókönyv szerinti projekt nettó jelenértéke}$$

A finanszírozási hiány tehát egyenlő a támogatott projekt gazdasági bevételei és költségei (ideértve a beruházási és működési költségeket), valamint a kedvezményezett által a támogatás hiányában végrehajtott alternatív projekt gazdasági bevételeinek és költségeinek különbségével.

A finanszírozási hiány megállapításához számszerűsíteni kell

1. a támogatott helyzethez kapcsolódó és a támogatás hiányában hihetően megvalósuló alternatív (fiktív) forgatókönyv tekintetében az összes költséget és bevételt,
2. a kedvezményezett becsült súlyozott átlagos tőkeköltségét (WACC) a jövőbeni cash flow diszkontálásához, ezáltal
3. a projekt élettartama alatt a támogatott és az alternatív forgatókönyv nettó jelenértékét.

A nettó többletköltség (=finanszírozási hiány) a referenciaprojekt élettartama alatt a támogatott helyzet és az alternatív forgatókönyv nettó jelenértéke különbségeként becsülhető meg.

A nettó jelenérték (Net Present Value, NPV) a következők szerint számolható ki:

$$NPV = \frac{\text{cash flow}_1}{(1+r)^1} + \frac{\text{cash flow}_2}{(1+r)^2} + \frac{\text{cash flow}_n}{(1+r)^n} - \text{induló beruházás költségei}$$

r = diszkontráta (a beruházás iparági, valamint a vállalkozás tőkeáttételéből eredő finanszírozási kockázatát tükröző tőkeköltség (WACC))

n = évek száma

Hogyan határozható meg az elszámolható költség?

A hiányszámítás alapja a projekthez köthető elszámolható beruházási költségek. A beruházási költségek körét a vonatkozó állami támogatási szabályok rögzítik (pl. 651/2014/EU bizottsági rendelet 56. cikke szerinti támogatásnál a tárgyi eszközök és az immateriális javak számolhatóak el). Költségtartalék és visszaigényelhető áfa nem vehető figyelembe a számítás során. A beruházási költség meghatározásakor a költségkedvezmények nem vehetők figyelembe, hiszen a gyakorlat célja annak megállítása, hogy a pusztán piaci körülmények között végrehajtott beruházáshoz képest mekkora a finanszírozási hiány. Ha például a földterület piaci ár alatt került megvételre állami szereplőtől, a finanszírozásihiány-számításban a piaci ár veendő figyelembe.

Milyen költségek vehetők figyelembe működési költségként?

Nem kimerítő jelleggel a működési költségek közé tartoznak az olyan költségek, mint a személyi jellegű ráfordítások, az anyagköltségek, a szerződéses szolgáltatások, a távközlés, az energia és a karbantartás költségei, a bérleti díjak, az adminisztrációs költségek, de nem tartoznak bele az értékcsökkenési és a finanszírozási költségek, ha azokat beruházási támogatásból fedezték. A bevételek és működési költségek megfelelő diszkont kamatláb (ami praktikusán lehet a WACC) használatával történő diszkontálása lehetővé teszi az észszerű nyereség elérését is.

Mi tekinthető működési bevételnek?

A működési bevételt a kedvezményezett szintjén kell vizsgálni. E bevételek körét az elemzés szintje határozza meg (tulajdonosnál pl. a bérleti díj, üzemeltetőnél a végfelhasználók által fizetett díj). Az állami támogatás nem veendő figyelembe bevételként, de az állami támogatásnak nem minősülő egyéb támogatás, finanszírozás igen.

A maradványérték szintén egyfajta bevételt jelent a finanszírozási hiány számítása során. Azt kell megbecsülni, és pozitív pénzáramként számításba is kell venni, hogy a hasznos élettartam (a számítás időszaka) végén mennyit fog érni az infrastruktúra. A maradványértéknek gazdasági értelemben életszerűnek, valósnak kell lennie, és kiszámítható a hasznos élettartamon túli működtetés hátralevő éveinek diszkontált cash flow-jára alapozva, vagy a hasznos élettartam után megmaradó eszközérték alapján.

Hogyan határozható meg a hasznos élettartam?

A hasznos élettartamot a számviteli szabályok alapján lehet meghatározni. A Bizottság elvárása, hogy a hasznos élettartam gazdaságilag megalapozott legyen, de egyébként a kedvezményezettre bízva annak meghatározását.

Általánosan elfogadott hasznos élettartam tartományok egyes infrastruktúratípusok esetén a következők:

Ágazat	Referenciaidőszak (év)
Vasút	30
Vízellátás/közegészségügyi szolgáltatások	30
Utak	25-30
Hulladékgazdálkodás	25-30
Kikötők és repülőterek	25
Városi közlekedés	25-30
Energia	15-25
Kutatás és innováció	15-25
Szélessávú infrastruktúra	15-20
Vállalati infrastruktúra	10-15

forrás: 480/2014/EU bizottsági rendel I. melléklet

Milyen diszkontkamatláb alkalmazható a működési költségek és bevételek jelenértékének számításához?

A diszkontkamatláb általában a kedvezményezett súlyozott átlagos tőkeköltsége (WACC), szükség esetén kiigazítható a projektkockázattal, és összhangban kell lennie az adott ágazatban alkalmazott diszkontkamatlábbal / megtérülési rátával.

A működési bevételekkel, kiadásokkal és a diszkonttényezővel kapcsolatban lényeges, hogy az elszámolásnak valós árakon kell történnie, ami azt jelenti, hogy az inflációt figyelmen kívül kell hagyni.